

Сектор за меѓународна трговска соработка
Departamenti i Bashkëpunimit Tregtar Ndërkombëtar

NJOFTIM
PËR ZBATIMIN E LIGJIT PËR NDALIMIN E PRAKTIKAVE TË TREGTISË SË
PADREJTA NË ZINXHIRIN E FURNIZIMIT TË PRODUKTEVE BUJQËSORE
DHE USHQIMORE
(Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut nr. 66/2024)

1. Zbatimi i ligjit si rregullore kombëtare

Ligji për ndalimin e praktikave të padrejta tregtare në zinxhirin e furnizimit të produkteve bujqësore dhe ushqimore (*) është përgatitur në bazë të harmonizimit të plotë me Direktivën (BE) 2019/633 të Parlamentit dhe Këshillit Evropian të datës 17 prill, 2019 për praktikën e padrejta tregtare në marrëdhëniet ndërmjet ndërmarrjeve në zinxhirin e furnizimit bujqësor dhe ushqimor, e cila duhet të sigurojë zbatimin e praktikave tregtare në të gjithë zinxhirin e furnizimit të produkteve bujqësore dhe ushqimore, si dhe në aspektin e përfshirjes më të gjerë të lëndës së saj të rregullimit të tij.

Në Ligji rregullohen rregullat dhe masat për parandalimin e imponimit të praktikave të padrejta tregtare, të cilat devijojnë nga sjellja e mirë tregtare, përcaktohen praktikën e padrejta tregtare në zinxhirin e furnizimit të produkteve bujqësore dhe ushqimore, imponimi i të cilave shfrytëzon fuqinë e konsiderueshme negociuese të blerësi në lidhje me furnitorët e tij, procedurat për përcaktimin e praktikave të padrejta tregtare, si dhe bashkëpunimi ndërmjet autoriteteve kompetente për zbatimin e mbikëqyrjes mbi zbatimin e praktikave të padrejta tregtare.

Sipas ligjit, forca e fuqisë së lartë negociuese rregullohet në kufijtë e të ardhurave totale vjetore të arritura nga shitja e produkteve dhe shërbimeve të shprehura në llogarinë vjetore dhe në raportin financiar vjetor, pra në bilancin e suksesit të blerësit dhe furnitorit, të cilat janë të spjeguar në mënyrë detajore në nenin 6 të ligjit.

Me këtë kufizohet keqpërdorimi i fuqisë superiore negociuese në rregullimin e marrëdhënieve kontraktuale.

2. Obligimet mandatore

Kujt i referohet zbatohet ligji?

Ligji për ndalimin e praktikave të padrejta tregtare në zinxhirin e furnizimit të produkteve bujqësore dhe ushqimore (*) mbulon të gjithë pjesëmarrësit në zinxhirin e furnizimit -

Сектор за меѓународна трговска соработка
Departamenti i Bashkëpunimit Tregtar Ndërkombëtar

prodhuesit, blerësit dhe/ose përpunuesit, shitësit me shumicë dhe pakicë që janë në marrëdhënie kontraktuale, d.m.th. (furnizuesit dhe blerësit), si dhe organet publike që janë blerës, të cilët si persona juridikë ose fizikë janë të themeluar në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Çfarë nënkupthet me marrëdhënie kontraktuale?

Furnizuesi dhe blerësi janë të detyruar të lidhin kontratë me shkrim për furnizimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore para dërgesës së tyre.

Kontrata duhet të përmbajë dispozita për:

- 1) çmimin e produktit bujqësor dhe/ose ushqimor dhe mënyra e përcaktimit ose llogaritjes së çmimit;
- 2) cilësinë dhe llojin e produktit bujqësor dhe ushqimor që i dorëzohet blerësit;
- 3) kushtet dhe afatet për dorëzimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore që janë objekt i kontratës;
- 4) kushtet dhe afatet për pagesën e produkteve e dërguara bujqësore dhe ushqimore;
- 5) vendi i dërgesës së produkteve bujqësore dhe ushqimore;
- 6) kohëzgjatja e kontratës;
- 7) ndërprerja dhe shfuqizimi i kontratës;
- 8) kushtet e shitjes dhe blerjes, të drejtat dhe detyrimet e furnitorit dhe blerësit, duke siguruar kërkesat e furnitorit, të drejtat dhe detyrimet e furnizuesit dhe blerësit në rast se blerësi ndërpret kontratën, shkëmbimi i informacionit, modifikimi i kushteve të përgjithshme, forca madhore, zgjidhjen e mosmarrëveshjeve, mbrojtjen e të dhënave personale dhe konfidencialitetit dhe
- 9) lartësia e kompensimeve që konsiderohen për praktika të drejta dhe fer.

Kur lidhet një kontratë për furnizimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore midis një furnizuesi dhe një rishitësi, ajo duhet të përmbajë domosdoshmërisht të njëjtat dispozita si kontrata midis një furnizuesi dhe një blerësi dhe/ose përpunuesi, dhe nuk lejohet asnjë devijim ose derogim nga detyrimet dhe dispozitat (të sipërpërmendura).

Cilat janë kushtet e pagesës për produktet e dërguara bujqësore dhe ushqimore ?

- Afatet e pagesës për çdo produkt të dorëzuar bujqësor dhe ushqimor që prishet nuk mund të jenë më vonë se 30 ditë pas përfundimit të periudhës së dakorduar të dorëzimit në të cilën është kryer ose më vonë se 30 ditë pas datës në të cilën sasia është përcaktuar në fletëdorëzim ose në faturën që duhet paguar, pavarësisht nëse i referohet dërgesës së rregullt apo nuk parashikon dërgesa të rregullta.
- Kushtet e pagesës për çdo produkt tjetër bujqësor dhe ushqimor të dërguar që nuk konsiderohet produkt i prishshëm nuk mund të jenë më vonë se 60 ditë pas përfundimit të periudhës së dorëzimit të rënë dakord në të cilën është kryer ose më vonë se 60 ditë pas datës në të cilën është kryer ku

Сектор за меѓународна трговска соработка
Departamenti i Bashkëpunimit Tregtar Ndërkombëtar

është përcaktuar shuma në fletëdorëzim ose faturën që duhet paguar, pavarësisht nëse i referohet dërgesës së rregullt apo nuk parashikohet dërgesa të rregullta.

Cilat ndalesa të praktikave të padrejta tregtare janë të rregulluara me ligj?

Praktikat e padrejta tregtare në marrëdhëniet kontraktuale ndërmjet blerësit dhe furnizuesit konsiderohen praktika të ndaluara tregtare, kur blerësi:

1. anulon porositë e produkteve bujqësore dhe ushqimore që prishen brenda 30 ditëve nga data e porosisë, në mënyrë që furnizuesi të mos presë në mënyrë të arsyeshme të gjejë një mënyrë alternative për t'i tregtuar ose përdorur ato produkte;
2. ndryshon në mënyrë të njëanshme kushtet e kontratës për furnizimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore që janë të zakonshme në lidhje me mënyrën, vendin, kohën ose vëllimin e prokurimit ose të dorëzimit të produkteve bujqësore dhe ushqimore, standardet e cilësisë, kushtet e pagesës ose çmimet për dhënien e shërbimeve;
3. kërkon pagesa që nuk kanë të bëjnë me shitjen e produkteve bujqësore dhe ushqimore të furnizuesit;
4. kërkon pagesa për dëme dhe/ose humbje të shkaktuar të produkteve bujqësore dhe ushqimore që ndodhen në ambientet e blerësit ose pasi pronësia i është transferuar blerësit dhe një dëm ose humbje e tillë nuk është shkaktuar nga neglizhenca ose faji i furnizuesit, përveç rasteve kur produkti është me një të metë të fshehur;
5. refuzon të konfirmojë me shkrim kushtet në kontratën e furnizimit për të cilat furnizuesi ka kërkuar të konfirmojë me shkrim, përveç rasteve kur kontrata për furnizimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore përfshin produkte të dorëzuara nga një anëtar i një organizate prodhuese dhe një kooperativë, organizata e prodhuesve në të cilën ai është anëtar furnizuesi, nëse dispozitat në statutin e tyre kanë efekte të ngjashme me kushtet e kontratës për furnizimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore;
6. fiton, përdor ose zbulon në mënyrë të paligjshme sekretet afariste të furnizuesit;
7. kërcënon furnizuesin se do të kryerje veprime të hakmarrjes tregtare nëse furnizuesi ushtron të drejtat e tij kontraktuale dhe ligjore, duke përfshirë paraqitjen e një kërkesë pranë Komisionit të Mbrojtjes së Konkurrencës për fillimin e një procedure ose parashprese ose do të bashkëpunon me Komisionin për Mbrojtjen e Konkurrencës gjatë procedurës;
8. kërkon kompensim për shpenzimet e hetimeve të kryera pas ankesave të konsumatorëve në lidhje me shitjen e produkteve të furnizuesi pavarësisht se furnizuesi nuk ka asnjë faj apo gabim;
9. fshin në mënyrë të njëanshme produktet nga lista e produkteve të kontraktuara që furnizon furnizuesi ose redukton ndjeshëm porositë e produkteve individuale bujqësore dhe ushqimore, pa njoftim paraprak me shkrim të furnizuesit në një periudhë më të shkurtër se 30 ditë;

Këto praktika të padrejta tregtare konsiderohen si zvogëlim jotransparent i sasisë dhe/ose ndryshim i kushteve të marrëdhënies kontraktuale, kushtëzimi gjatë bashkëpunimit biznesor ose refuzim ose ndryshim i kushteve të lidhjes së një kontrate, imponimi i shpenzimeve për hetime dhe ankesa që nuk janë proporcionale ndaj tarifave administrative që duhet t'i bartë.

Сектор за меѓународна трговска соработка
Departamenti i Bashkëpunimit Tregtar Ndërkombëtar

18 ndalime shtesë të praktikave të padrejta tregtare janë të rregulluara me ligj, dhe ato kryesisht i referohen mbledhjes së kompensimeve nga blerësi:

10. futja e produktit të ri bujqësor dhe ushqimor në rrjetin e shitjes dhe zgjerimi i rrjetit të shitjes së klientit, rregullimi i pikave të reja të shitjes dhe riorganizimi i pikave ekzistuese të klientit; zgjerimi i kapacitetit të ruajtjes së klientit dhe zgjerimi i rrjetit të shpërndarjes së klientit;
11. shërbime fiktive që nuk do të kryhen, për të cilat nuk ka arsye tjetër përveç vonesës së afatit të pagesës;
12. lidhjen e marrëveshjes për furnizimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore;
13. kushtet për lidhjen e kontratave dhe bashkëpunimeve afariste për kompensimin e produkteve dhe shërbimeve bujqësore dhe ushqimore;
14. të mos shesë furnizuesi i produkteve bujqësore dhe ushqimore për blerësit e tjerë me çmime më të ulëta se ato që është rënë dakord të paguhet nga blerësi, dhe furnizuesi nuk duhet t'i kërkojë blerësit të blejë produkte që ai nuk i kërkon;
15. të ardhurat e reduktuara të blerësit për shkak të uljes së shitjeve ose marzhit të një produkti të caktuar bujqësor ose ushqimor;
16. dorëzimi i produkteve bujqësore dhe ushqimore në vendin e dorëzimit ose jashtë vendit të caktuar të dorëzimit, me përjashtim të rasteve kur blerësi e kryen shpërndarjen e tij me mjetet dhe burimet e veta në vend të furnizuesit;
17. Hulumtimi i tregut, lidhur me ofertën dhe kërkesën për produkte të caktuara bujqësore dhe ushqimore;
18. analizat shtesë të cilësisë së produkteve bujqësore dhe ushqimore, përveç rasteve kur analizat shtesë përcaktojnë se produkti i furnizuesit nuk plotëson cilësinë e rënë dakord; në të cilin rast shpenzimet e analizave shtesë nuk duhet të jenë më të larta se shpenzimet e bëra nga blerësi;
19. shërbimet e pa ofruara;
20. i kthen furnitorit produktet bujqësore dhe ushqimore të pashitura që janë dorëzuar pa paguar për to ose pa paguar për heqjen e atyre produkteve;
21. ruajtjen, ekspozimin ose vendosjen e produkteve bujqësore dhe ushqimore në rafte në pikën e shitjes së blerësit;
22. të përballojë plotësisht ose pjesërisht shpenzimet e zbritjeve në produktet bujqësore dhe ushqimore që shiten si pjesë e një promocioni;
23. reklamimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore që ai reklamon;
24. tregtimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore që realizon;
25. personeli për mobilimin e hapësirave në të cilat shiten prodhimet bujqësore dhe ushqimore të furnizuesit dhe
26. kompensime dhe pagesa të tjera që i ngarkohen furnizuesit me rastin e lidhjes së kontratave për furnizimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore.

Në pikën 14) thuhet qartë se furnizuesi nuk duhet t'i kërkojë blerësit të blejë produkte që blerësi nuk i kërkon.

Сектор за меѓународна трговска соработка
Departamenti i Bashkëpunimit Tregtar Ndërkombëtar

Cilat kompensime lejohen disa përjashtime dhe konsiderohen praktika të drejta tregtare?

Kompensimet e mëposhtme do të miratohen nga furnizuesi tek blerësi

- kompensimi për ruajtjen ose vendosjen e produkteve bujqësore dhe ushqimore në rafte në pikën e shitjes së blerësit,
- kompensimi për reklamimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore që do të reklamohen nga blerësi,
- kompensimi për tregtimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore,
- punësimin e personelit për pajisjen e hapësirave të blerësit në të cilat kryhet shitja e produkteve bujqësore dhe ushqimore, dhe
- ata punojnë

Këto kompensime rregullohen në pikat 21), 23), 24) dhe 25) të Ligjit. Me rastin e lidhjes së kontratës për furnizimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore, furnizuesi dhe blerësi janë të detyruar të paraqesin në mënyrë të qartë një vlerësim objektiv dhe të arsyeshëm të shpenzimeve dhe pagesës për njësi, ose pagesën totale, sipas listës së çmimeve të përcaktuara të blerësit. Në listën e çmimeve të blerësit duhet të specifikohen çmimet, pra shumat mbi bazën e të cilave do të llogariten kompensimet për pikat e specifikuar.

Shuma e të gjitha kompensimeve në total nuk duhet të jetë më e madhe se 10% e xhiros së realizuar në vitin aktual, e cila do të jetë e përcaktuar qartë në kontrata.

Në lidhje me pikën 22) do të konsiderohet një praktikë e tregtisë së drejtë kur furnitori i kërkon me shkrim blerësit në mënyrë të qartë dhe të paqartë të bien dakord për periudhën e promovimit (shitjet promocionale, akcionale dhe sezonale) dhe sasia e produkteve bujqësore dhe ushqimore që do të porositen nga furnizuesi me çmim të reduktuar. Me kërkesë të furnitorit, blerësi është i detyruar t'i japë atij të dhëna për sasi të shitura me çmim të reduktuar, pas përfundimit të periudhës së promocionit. Nëse furnizuesi me kërkesë të blerësit ka dorëzuar një sasi më të madhe se sasia e shitur gjatë promocionit, blerësi duhet t'i paguajë furnizuesit diferencën ndërmjet sasisë së dorëzuar dhe shitur me çmim të rregullt, pa promocion.

Pika 26) ndalon kompensimet dhe pagesat e tjera që nuk përmenden në ligj, dhe konsiderohen të ndaluara gjatë lidhjes së kontratës.

3. Fushëveprimi i produkteve bujqësore dhe ushqimore

Ministria e Ekonomisë ka përgatitur një listë që përfshin produktet bujqësore dhe ushqimore sipas etiketës tarifore të përshkrimit të produktit, të cilat konsiderohen produkte bujqësore dhe ushqimore që prishen dhe që nuk konsiderohen produkte ushqimore që prishen.

Produktet bujqësore dhe ushqimore të përfshira në këtë listë janë produkte që përfshihen në Aneksin I të kontratës për funksionimin e Bashkimit Evropian, si dhe produkte që nuk janë në

Сектор за меѓународна трговска соработка
Departamenti i Bashkëpunimit Tregtar Ndërkombëtar

Aneksin I, por janë përpunuar për përdorim si ushqim duke përdorur produktet e listuara në atë Aneksi I.

4. Organi kompetent për kontrollin e zbatimit të Ligjit

Komisioni për Mbrojtjen e Konkurrencës kontrollon zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe fillon procedurë penale nëse shkelet ndonjë dispozitë obligative e ligjit.

Procedura për kundërvajtje fillon:

- sipas detyrës zyrtare ose
- me kërkesë të personit fizik ose juridik, i cili ka interes të ligjshëm për të konstatuar ekzistimin e shkeljes.

Procedura e kundërvajtjes duhet të përfundojë brenda tre muajve.

Aktvendimet për kundërvajtje publikohen në faqen e Komisionit për Mbrojtjen e Konkurrencës.

Dënime respektivisht gjoba

Kur konstatohet se janë shkelur dispozitat e ligjit, caktohet gjobë, gjegjësisht lartësia e gjobës, duke përcaktuar shkallën e saj dhe afatet e pagesës.

Komisioni i Mbrojtjes së Konkurrencës, gjatë vendosjes së dënimeve ose gjobave, merr parasysh të gjitha rrethanat lehtësuese dhe rënduese, si peshën, shtrirjen dhe kohëzgjatjen e veprës penale dhe pasojat që kjo veprë ka për furnitorët.

Ligji parashikon ndëshkime për të eliminuar të padrejta tregtare praktikat së drejtë që mbrojnë pjesëmarrësit në zinxhirin e furnizimit bujqësor dhe ushqimor. Dënimet shërbejnë si ndëshkim për shkelësit, por në të njëjtën kohë ofrojnë një pengesë të besueshme nga përsëritja e së njëjtës ose një veprë tjetër.

Varësisht nga ashpërsia dhe kuptimi i shkeljes, Ligji parashikon dënime për kundërvajtjet më të rënda dhe kundërvajtjet.

Shuma më e lartë e gjobës për kundërvajtjen më të rëndë mund të jetë deri në 20.000 euro për një tregtar të madh dhe nga 350 deri në 500 euro për personin përgjegjës në personin juridik që është tregtar i madh.

Dënimet për kundërvajtje varen nëse vepra është kryer nga personi juridik apo fizik. Shuma më e lartë e gjobës për kundërvajtje që mund të shqiptohet në procedurë është 5.000 deri në 6.000 euro për tregtarin e madh dhe 350 deri 500 euro për personin përgjegjës në personin juridik që është tregtar i madh.

Сектор за меѓународна трговска соработка
Departamenti i Bashkëpunimit Tregtar Ndërkombëtar

Procesi gjyqësor

Aktvendimet e Komisionit për Mbrojtjen e Konkurrencës janë përfundimtare. Kundër aktvendimeve për fillimin e kontestit administrativ mund të ngrihet padi pranë gjykatës kompetente.

Padia për fillimin e kontestit administrativ paraqitet brenda 30 ditëve nga dita e marrjes së aktvendimit dhe shtyn ekzekutimin e vendimit.

5. Periudha kalimtare

Ligji për ndalimin e praktikave të padrejta tregtare në zinxhirin e furnizimit të produkteve bujqësore dhe ushqimore(*) parashikon një periudhë 6 mujore për furnitorët dhe blerësit që kanë lidhur kontrata për furnizimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore deri në datën e hyrjes në fuqi të këtij ligji për t'i harmonizuar kontratat me dispozitat e këtij ligji, respektivisht jo më vonë se data 27 shtator 2024. Përndryshe, ato kontrata do të bëhen të pavlefshme që nga 27 shtatori 2024.

Nëse afati i kontratës së lidhur për furnizimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore përfundon derisa zgjat periudha e tranzicionit, furnizuesi dhe blerësi janë të detyruar të lidhin marrëveshjen e re në përputhje me dispozitat e këtij ligji, sepse baza për praktikat tregtare në veprimet afariste ndërmjet furnizuesit dhe blerësit parashikohen në këtë ligj. Për shembull: nëse afati i kontratës së lidhur skadon më 5 prill, nga e nesërmja marrëdhëniet kontraktuale ndërmjet blerësit dhe furnizuesit duhet të rregullohen me një kontratë të re që do të përmbajë dispozitat e këtij ligji.

Nëse afati i kontratës së lidhur për furnizimin e produkteve bujqësore dhe ushqimore ka përfunduar deri në datën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, furnizuesi dhe blerësi janë të detyruar të lidhin kontratë në përputhje me dispozitat e këtij ligji.